
Назва закладу загальної середньої освіти

Календарно-тематичне планування предмета
«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»
у 8 класі
на 2020/2021 навчальний рік

учителя _____

Прізвище, ім'я, по батькові

Укладено відповідно до навчальної програми для закладів загальної середньої освіти «Історія України. 7–9 класи» / наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2019 р. № 236 та підручника «Історія України: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Г. М. Хлібовська, О. В. Наумчук, М. Є. Крижановська. — Тернопіль: Астон, 2021. — 224 с. іл.».

№ з/п уроку	Дата уроку	Тема уроку, зміст навчально-пізнавальної діяльності	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності	Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт
Розділ 1.				
Українські землі у складі Речі Посполитої (XVI – перша половина XVII ст.)				
1.		<p>Політичне становище українських земель в першій половині XVI століття.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> Статус українських земель у складі Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського. Українські території у Польському королівстві. Українські землі в складі Священної Римської та Османської імперій, Московської держави. 	<p>Після уроку учні/учениці зможуть знати: статус українських земель у Великому князівстві Литовському, Руському і Жемайтійському, Польському королівстві, Священній Римській та Османській імперіях, Московській державі в першій половині XVI століття.</p> <p>Розуміти: поняття «воєводство», «полонізація», «унія», «інкорпорація»; причини входження українських земель до складу іноземних держав.</p> <p>Уміти: показати на карті територіальний розподіл українських земель на початок XVI століття; охарактеризувати політику Польського королівства, Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського, Священної Римської та Османської імперій, Московської держави щодо українських земель.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Позначити на контурній карті територіальний розподіл українських земель на початок XVI століття. Визначте спільні і відмінні риси, які характеризували становище українських земель у складі Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського та Польського королівства.

2.		<p>Люблінська унія 1569 року.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови та причини Люблінської унії. 2. Люблінський сейм 1569 року. 3. Суспільно-політичні зміни в українських землях після Люблінської унії. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дату укладення Люблінської унії; назву новоутвореної держави після укладання Люблінської унії; зміст Люблінської унії; адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Речі Посполитої.</p> <p>Розуміти: причини і передумови Люблінської унії; наслідки Люблінської унії для українського суспільства.</p> <p>Уміти: показати на карті територіальні зміни, що відбулися на українських землях після укладення Люблінської унії; охарактеризувати позиції польських, литовських та українських шляхтичів щодо унії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану хронологічну таблицю дату укладання Люблінської унії. • Позначити на контурній карті воєводства, утворені на українських землях у складі Речі Посполитої. • Написати звіт про роботу Люблінського сейму від імені одного із його учасників.
3.		<p>Соціальна структура суспільства у XVI столітті.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна структура українського суспільства. 2. Литовські статuti. 3. Шляхта — привілейована верства суспільства. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати прийняття Литовських статутів; соціальну структуру українського суспільства.</p> <p>Розуміти: поняття «соціальні стани», «Литовські статuti», «магнати», «шляхта».</p> <p>Уміти:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану хронологічну таблицю відомості про Литовські статuti. • Виокремити у витягах з Литовських статутів норми, в яких втілено ідеї рівності вільних людей перед законом, особистої недоторканності, юридичного захисту прав вільної («шляхетної») особи, особистої відповідальності

			«социніани», Уміти: охарактеризувати становище Української православної церкви у XVI столітті; розкрити цілі і напрямки діяльності православних братств.	
6.		Берестейська церковна унія 1596 року. Питання. 1. Причини Берестейської церковної унії. 2. Церковні собори в Бересті. 3. Греко-католицька церква після унії.	Після уроку учні/учениці можуть знати: дату укладення Берестейської церковної унії. Розуміти: умови Берестейської церковної унії; поняття «унійна» (греко-католицька) церква. Уміти: пояснити передумови, причини і наслідки Берестейської церковної унії; охарактеризувати діяльність митрополитів Іпатія Потія та Йосипа Веніаміна Рутського.	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про укладення Берестейської церковної унії. • Укласти і представити історичний портрет Іпатія Потія.
7.		Православна церква в першій половині XVII століття. Питання. 1. Відновлення вищої церковної ієрархії Київської митрополії. 2. Легалізація православної церкви в Речі Посполитій. 3. Реформи митрополита Петра Могили.	Після уроку учні/учениці можуть знати: дати відновлення православної ієрархії, підписання «Пунктів для заспокоєння руського народу». Розуміти: обставини, які сприяли відновленню вищої церковної ієрархії Київської митрополії; основні положення «Пунктів для заспокоєння руського народу». Уміти:	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про відновлення православної ієрархії, видання «Пунктів для заспокоєння руського народу». • Укласти історичний портрет Петра Могили.

			обґрунтувати свої судження про Петра Могилу; пояснити зміст церковних реформ за Могилянської доби.	
8.		Освіта, книговидання в українських землях XVI століття. Питання. 1. Умови і стан розвитку культури. 2. Освіта. 3. Пересопницьке Євангеліє. Книговидання. Іван Федорович.	Після уроку учні/учениці можуть: знати: відомості про заснування Острозької академії, видання Іваном Федоровичем «Апостола», «Букваря», «Острозької Біблії». Розуміти: умови розвитку культури; поняття «книгодрукування», «братські школи», «сім вільних наук», «слов'яно-греко-латинська школа». Уміти: розташувати в хронологічній послідовності відомості про заснування Острозької академії, видання Іваном Федоровичем «Апостола», «Букваря», «Острозької Біблії»; пояснити здобутки української культури в царині освіти, книгодрукування.	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про заснування Острозької академії, видання Іваном Федоровичем «Апостола», «Букваря», «Острозької Біблії». • Укласти історичний портрет Івана Федоровича, Герасима Смотрицького (за вибором). • Підготувати презентацію на тему «Острог — осередок української культури».
9.		Культура українських земель другої половини XVI– першої половини XVII століття. Питання. 1. Києво-Могилянський колегіум. 2. Театр і музика. 3. Полемічна література.	Після уроку учні/учениці можуть: знати: дату заснування Києво-Могилянського колегіуму; публіцистичні твори. Розуміти: поняття «академія», «вертеп», «інтермедія», «шкільна драма», «полемічна література»; причини появи полемічної літератури.	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про заснування Києво-Могилянського колегіуму. • Скласти розповідь про навчання у Києво-Могилянському колегіумі, використовуючи слова: 12 років, усестановий, триступеневий, «сім вільних наук», філософія, богослов'я, шкільний театр, інтермедія.

			<p>Уміти: розташувати у хронологічній послідовності відомості про твори полемічної літератури, заснування Києво-Могилянського колегіуму; висловити власне судження про стан української культури; визначити прикметні риси розвитку театру, музики.</p>	
10.		<p>Українські міста і розвиток мистецтва в XVI – першій половині XVII століття.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Містобудування. 2. Архітектура. 3. Образотворче мистецтво. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: час появи ренесансної архітектури в західноукраїнських містах; ренесансні та оборонні архітектурні споруди;</p> <p>Розуміти: поняття «ренесансна архітектура», «бастіони», «гравюра», «книжкова мініатюра»; причини появи нових рис у містобудуванні.</p> <p>Уміти: розпізнавати пам'ятки ренесансної та оборонної архітектури, скульптури, образотворчого мистецтва; визначити цінності та норми життя, що їх утверджували автори витворів мистецтва (архітектури, скульптури, образотворчого мистецтва);</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Здійснити уявну подорож-екскурсію до історико-культурних пам'яток XVI – першої половини XVII століття.
11.		<p>Практична робота № 1. «Повсякденне життя представників основних верств</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: джерела, у яких йдеться про повсякденне</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Написати есей на тему «Традиції і звичаї українського народу мають глибоке коріння».

		суспільства XVI – першої половини XVII століття».	життя представників основних верств суспільства у зазначених хронологічних межах. Розуміти: особливості соціально-економічного становища та повсякденного життя шляхти, містян, селян. Уміти: охарактеризувати на основі джерел повсякденне життя різних суспільних станів.	
12.		Узагальнення за розділом «Українські землі у складі Речі Посполитої XVI– першої половини XVII століття».	Учні удосконалять свої вміння та навички аналізувати причинно-наслідкові зв'язки, утворювати хронологічну послідовність подій і явищ, висловлювати власне судження щодо характерних для українських земель XVI – першої половини XVII століття соціально-економічних, політичних, культурних процесів та систематизують здобуті знання за розділом «Українські землі у складі Речі Посполитої XVI– першої половини XVII століття».	
Розділ 2.				
Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII століття)				
13.		Походження українського козацтва. Питання. 1. Причини зародження	Після уроку учні/учениці можуть знати: дату заснування першої Запорозької Січі; відомості про перші писемні згадки про козаків в історичних джерелах;	• Внести в синхронізовану хронологічну таблицю відомості про перші писемні згадки про козаків та заснування першої Запорозької Січі.

		<p>українського козацтва.</p> <p>2. Козацькі зимівники і поселення.</p> <p>3. Перші січі.</p>	<p>господарську діяльність козаків.</p> <p>Розуміти: передумови і причини зародження українського козацтва як окремого соціального стану; поняття «козак», «зимівник», «Запорозька Січ», «курінь», «уходники».</p> <p>Уміти: розташувати у хронологічній послідовності відомості про зародження козацтва; показати на карті об'єкти, наявність яких свідчить про формування козацького стану: охарактеризувати господарську діяльність козаків у зимівниках і поселеннях.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Укласти історичний портрет Дмитра Вишневецького. • Скласти опис своєї уявної мандрівки, використовуючи слова: уходники, промисли, зимівники, хліборобство, скотарство, ремесла, Запорозька Січ, козаки, татари, свобода.
14.		<p>Запорозька Січ — козацька республіка.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Права і обов'язки козаків.</p> <p>2. Організація влади в Запорозькій Січі.</p> <p>3. Військове мистецтво козаків.</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: місце розташування козацької республіки в другій половині XVI століття; структуру органів влади в козацькій республіці; козацькі клейноди.</p> <p>Розуміти: поняття: «військова старшина», «галас», «кіш», «кошовий отаман», «козацька рада», «козацька республіка», «козацькі клейноди», «піхота», «табір»; правові засади, які регулювали життя козаків;</p> <p>Уміти:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Підготувати і представити групове повідомлення (презентацію) на тему: «Козацька рада».

			показати на карті місце розташування козацької республіки в другій половині XVI століття; пояснити функціонування влади в Запорозькій Січі; охарактеризувати військове мистецтво козаків.	
15.		<p>Реєстрове козацтво.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування реєстрового козацтва. 2. Молдовський похід козаків на чолі з Іваном Підковою. 3. Козацька реформа Стефана Баторія. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: час виникнення реєстрового козацького війська; дату молдовського походу козаків на чолі Івана Підкови; дату козацької реформи Стефана Баторія; об'єкти, пов'язані з формуванням реєстрового козацького війська.</p> <p>Розуміти: затвердження урядом Речі Посполитої реєстрового війська в 70-х роках XVI століття як початок визнання козацтва новим соціальним станом; поняття: «реєстр», «реєстрові козаки», «низові козаки»; права і обов'язки реєстрових козаків.</p> <p>Уміти: показати на карті об'єкти, пов'язані з формуванням реєстрового козацького війська; пояснити передумови нового етапу визнання урядом Речі Посполитої козацтва соціальним станом; встановити причини і наслідки</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану хронологічну таблицю відомості про виникнення реєстрового козацтва, молдавського походу козаків на чолі з Іваном Підковою. • Позначити на контурній карті об'єкти, пов'язані з формуванням реєстрового козацького війська. • На основі тексту параграфа та однойменної поеми Тараса Шевченка скласти розповідь про Івана Підкову.

			молдовського походу Івана Підкови.	
16.	<p>Козацькі повстання (війни) наприкінці XVI століття.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Причини козацьких повстань.</p> <p>2. Повстання під орудою Криштофа Косинського.</p> <p>3. Повстання 1594–1596 років та його результати.</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати козацьких повстань (воєн); території, охоплені повстаннями; головні битви повстанців із урядовими військами.</p> <p>Розуміти: причини козацьких повстань (воєн); поняття: «козацькі повстання (війни), «Солоницька трагедія».</p> <p>Уміти: визначити причини і наслідки козацьких повстань (воєн); показати на карті географію поширення повстань та головні битви; розташувати у хронологічній послідовності відомості про козацькі повстання; обґрунтувати свої судження про Криштофа Косинського, Северина Наливайка.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про козацькі повстання кінця XVI століття. • Позначити на контурній карті регіони, охоплені повстаннями та головні битви. • Укласти і представити історичний портрет одного із ватажків козацьких повстань. 	
17.	<p>Походи козаків першої чверті XVII століття.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Становище козацтва після повстань кінця XVI століття.</p> <p>2. Нова стратегія і тактика боротьби козаків.</p> <p>3. Морські походи козаків на Чорноморське узбережжя Малої</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати і напрямки морських і суходільних походів козаків.</p> <p>Розуміти: причини і наслідки морських і суходільних походів козаків; поняття: «доба героїчних походів», сутність нової стратегії і тактики козацтва.</p> <p>Уміти:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про морські і суходільні походи козаків. • Позначити на контурній карті напрямки морських і суходільних походів козаків. • Скласти історичну довідку про тактику ведення бою козаками, використовуючи слова: гуляй-город, галас, саперна справа, розвідка, 	

		Азії. Здобуття запорожцями Кафи.	розташувати у хронологічні послідовності відомості про морські й суходільні походи козаків; показати на карті напрямки морських та суходільних походів козаків; визначити причини та наслідки активності козацтва у походах проти Османської імперії, Кримського ханства.	чайки.
18.		Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний. Питання. 1. Петро Сагайдачний — воїн і політик. 2. Похід на Москву 1618 року. 3. Військо Запорозьке і Хотинська битва.	Після уроку учні/учениці можуть знати: дати Вільшанської та Роставицької угод, Деулінського перемир'я між Річчю Посполитою і Московським царством, Хотинської битви. Розуміти: сутність військової реформи Петра Конашевича-Сагайдачного; місце козацтва у захисті національних інтересів українського суспільства; поняття «яничари». Уміти: розмістити у хронологічній послідовності відомості, пов'язані з військовою і дипломатичною діяльністю Петра Конашевича-Сагайдачного упродовж 1617-1622 років; простежити на основі карти похід козаків Москву та показати місця битв Хотинської війни; визначити причини і наслідки Хотинської битви	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про Вільшанську та Роставицьку угоди, Деулінське перемир'я між Річчю Посполитою і Московським царством, Хотинську битву. • Позначити на контурній карті місце розташування Цецори, Хотина. • Укласти і представити історичний портрет Петра Конашевича-Сагайдачного за критеріями: воїн, політик, захисник православ'я, меценат.

19.		<p>Козацькі повстання 20-х–30-х років XVII століття.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови повстань. 2. Повстання 1625 та 1630 років. 3. Зруйнування фортеці Кодак. «Ординація реєстрового Війська Запорозького ...». 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати козацьких повстань та їхніх керівників; місця головних битв між повстанцями та урядовими військами; розташування фортеці Кодак.</p> <p>Розуміти: причини і наслідки козацьких повстань; умови Куруківської угоди та «Ординації Війська Запорозького»; поняття: «випищики», «золотий спокій», територіальні козацькі полки, «Тарасова ніч».</p> <p>Уміти: розмістити в хронологічній послідовності відомості про козацькі повстання 1620-х–1630-х років; показати на карті об'єкти, пов'язані із козацькими повстаннями 20-х–30-х років XVII століття; визначити причини і результати козацьких повстань; охарактеризувати причини появи та умови Куруківської угоди і «Ординації реєстрового Війська Запорозького ...».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про козацькі повстання 20-х–30-х років XVII століття. • Позначити на контурній карті об'єкти, пов'язані із козацькими повстаннями 20-х–30-х років XVII століття. • Укласти таблицю «Козацькі-повстання 20-х–30-х років XVII століття», у якій виділити такі позиції: дату та керівників козацьких повстань, територію поширення; головні битви, результати.
20.		<p>Практична робота № 2 «Традиції, побут, військово мистецтво українського козацтва».</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: джерела, у яких йдеться про традиції, побут, військово мистецтво українського козацтва.</p> <p>Розуміти: умови життя і побуту козаків;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Сформувати аргументоване судження щодо тези: «В умовах прикордоння сформувався своєрідний тип людини, котра була одночасно і воїном, і трудівником».

			господарську діяльність; традиції, які шанували козаки	
			Уміти: на основі джерел охарактеризувати традиції, побут, військове мистецтво українського козацтва.	
21.		Узагальнення за розділом «Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII століття)».	Учні удосконалять свої вміння та навички утворювати хронологічну послідовність подій і явищ, висловлювати власне судження щодо передумов і причини появи українського козацтва, його діяльності, господарських і військових практик упродовж XVI – першої половини XVII століття та систематизують здобуті знання за розділом «Становлення козацтва (XVI–перша половина XVII століття)».	
Розділ 3.				
Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття				
22.		Початок Національно-визвольної війни українського народу середини XVII століття. Богдан Хмельницький. Питання. 1. Передумови і причини національно-визвольної війни. 2. Напередодні збройного виступу проти Речі Посполитої. 3. Формування війська.	Після уроку учні/учениці можуть знати: головні дати життя Богдана Хмельницького; дату укладення козацько-кримського союзу; привід до початку збройного виступу козаків на чолі із Богданом Хмельницьким. Розуміти: передумови і причини національно-визвольної війни; умови, які призвели до утворення козацько-кримського союзу; поняття «гетьман»;	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про обрання Богдана Хмельницького гетьманом Війська Запорозького, укладення козацько-кримського союзу. • Позначити на контурній карті місце розташування хутора Суботів, Микитинської Січі. • Обґрунтувати або спростувати судження «Військове протистояння між Військом Запорозьким і Річчю

		Козацько-кримський союз.	<p>Хмельниччину, як національно-визвольну, соціальну та релігійну війну.</p> <p>Уміти: показати на карті розташування хутора Суботів, Микитинської Січі;</p> <p>обґрунтувати власні судження щодо становища на українських землях напередодні збройного виступу проти Речі Посполитої;</p> <p>розкрити причини укладення козацько-кримського союзу.</p>	Посполитою стало невідворотним».
23.		<p>Воєнні дії в 1648–1649 роках. Зборівський договір 1649 року.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Початок збройної боротьби проти Речі Посполитої. 2. Пилявецька битва. Похід козацького війська в Галичину. 3. Воєнні дії 1649 року. Зборівський договір. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати військових дій у 1648–1649 роках, укладення Зборівського договору між Військом Запорозьким і Річчю Посполитою; територію козацької держави — Війська Запорозького.</p> <p>Розуміти: умови укладення та зміст Зборівського договору як початок творення козацької держави Війська Запорозького.</p> <p>Уміти: показати на карті головні битви воєнної кампанії 1648–1649 років, територію козацької держави — Війська Запорозького; розташувати у хронологічній послідовності події Національно-визвольної війни періоду</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про військові дії упродовж 1648–1649 років. • Позначити на контурній карті основні події військової кампанії 1648–1649 років.

			1648-1649 років; пояснити причини укладення та умови Зборівського договору.	
24.		Українська козацька держава — Військо Запорозьке. Питання. 1. Устрій Війська Запорозького. 2. Соціально-економічні перетворення. 3. Зовнішня політика: у пошуку союзників.	Після уроку учні/учениці можуть: знати: дату утворення козацької держави — Війська Запорозького; устрій Війська Запорозького. Розуміти: Військо Запорозьке як незалежну станову (козацько-гетьманську) військову державу із визначеною територією, самостійною внутрішньою і зовнішньою політикою; особливості здійснення владних повноважень Богданом Хмельницьким; поняття: «Генеральна рада», «старшинська рада», «полівасалітет», «полк», «сотня», «універсал». Уміти: охарактеризувати устрій Війська Запорозького — української козацько- гетьманської держави; показати на карті кордони козацької держави; проаналізувати зовнішню політику Війська Запорозького; пояснити зміни, які відбулися у соціально- економічному житті Гетьманщини у період Національно-визвольної війни.	<ul style="list-style-type: none"> • Позначити на карті кордони і столицю козацької держави — Війська Запорозького. • Підготувати і представити повідомлення на тему: «Військо Запорозьке — незалежна козацько-гетьманська держава».
25		Події 1650–1653 років. Питання.	Після уроку учні/учениці можуть: знати:	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про військові дії

	<p>1. Перший молдовський похід. Відновлення воєнних дій.</p> <p>2. Битва поблизу Берестечка. Білоцерківський договір 1651 року.</p> <p>3. Батозька битва. Молдовські походи. Воєнна кампанія 1653 року.</p>	<p>дати подій Національно-визвольної війни 1650–1653 років; територію Гетьманщини за Білоцерківським договором.</p> <p>Розуміти: причини відновлення воєнних дій 1650 року між Річчю Посполитою і Військом Запорозьким; умови Білоцерківського договору та період його чинності; результати битв під Берестечком, Батогом, Жванцем; причини та результати молдовських походів.</p> <p>Уміти: розташувати у хронологічній послідовності воєнно-політичні події 1650–1653 років; показати на карті головні битви 1650–1653 років; визначити причини і результати молдовських походів як спроби пошуку Богданом Хмельницьким союзників та легітимації влади внаслідок укладення династичного шлюбу.</p>	<p>упродовж 1650–1653 років.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Позначити на контурній карті основні події військової кампанії 1650–1653 років. • Укласти і представити історичні портрети Івана Богуна і Данила Нечая.
26.	<p>Воєнно-політичні події 1654–1657 років.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Українсько-московський договір 1654 року.</p> <p>2. Воєнна кампанія 1654–1655 років та її наслідки.</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати військових дій у 1654–1657 років; Переяславської ради; укладення Березневих статей; Віленського перемир'я; формування українсько-шведсько-трансильванського союзу; територію війська Запорозького у 1654–1657 роках.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про військово-політичні події 1654–1657 років. • Позначити на контурній карті основні події військової кампанії 1654–1657 років. • Укласти і представити історичний

		3. Віленське перемир'я. Українсько-шведсько- трансильванський союз.	<p>Розуміти: причини пошуку Богданом Хмельницьким нових союзників; умови Березневих статей; результати військової кампанії Війська Запорозького і союзників 1654–1657 років.</p> <p>Уміти: розмістити в хронологічній послідовності рішення про політичні угоди та союзи Війська Запорозького з іншими державами; визначити причини і наслідки українсько-московського договору 1654 року; українсько-шведсько-трансильванського союзу; зіставити умови Зборівського, Білоцерківського договорів, Березневих статей; показати на карті головні битви воєнної кампанії 1654–1657 років; проаналізувати відносини Війська Запорозького з Московським царством, Молдовським і Трансильванським князівствами.</p>	портрет Богдана Хмельницького.
27.		Практична робота № 3. «Богдан Хмельницький — Адам Кисіль: порівняльна характеристика.	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: джерела, у яких йдеться про діяльність Богдана Хмельницького та Адама Киселя.</p> <p>Розуміти: подібність і відмінність у поглядах Богдана Хмельницького та Адама Киселя та методах досягнення ними поставлених цілей.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Уявити себе кореспондентом, котрий бере інтерв'ю у Богдана Хмельницького і Адама Киселя під час їхньої зустрічі 1649 року в Переяславі. Підготувати питання, які б ви хотіли задати цим історичним постатям.

			Уміти: на основі доступних джерел порівняти особистісні якості, політичні позиції, військово-політичну діяльність Богдана Хмельницького та Адама Киселя	
28.		Узагальнення за розділом «Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття».	Учні удосконалюють свої вміння та навички утворювати хронологічну послідовність подій і явищ, висловлювати власне судження щодо передумов і причини Національно-визвольної війни українського народу середини XVII століття, діяльність історичних осіб та систематизують здобуті знання за розділом «Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття».	
Козацька Україна наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII століття				Розділ 4.
29.		Козацька Україна після Національно-визвольної війни. Питання. 1. Обрання гетьманом Івана Виговського. 2. Внутрішня політика Івана Виговського. 3. Гадяцький договір.	Після уроку учні/учениці можуть знати: дати гетьманування Івана Виговського; Гадяцького договору; битви під Конотопом. Розуміти: умови укладення і зміст Гадяцького договору; внутрішню і зовнішню політику Івана Виговського; причини розколу Гетьманщини; поняття «Руїна». Уміти: розташувати у хронологічній послідовності	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про роки правління Івана Виговського. • Позначити на контурній карті об'єкти, пов'язані з гетьмануванням Івана Виговського. • Укласти і представити історичний портрет гетьмана Івана Виговського.

			<p>відомості про гетьманування Івана Виговського; простежити на основі карти напрямки зовнішньої політики гетьмана Виговського; визначити причини антигетьманського повстання під орудою Мартина Пушкаря та Якова Барабаша; обґрунтувати власне судження щодо укладення Гадяцького договору.</p>	
30.		<p>Розкол Гетьманщини. Андрусівське перемир'я.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Гетьманування Юрія Хмельницького.</p> <p>2. Розкол Гетьманщини. Правобережний гетьман Павло Тетеря.</p> <p>3. Лівобережний гетьман Іван Брюховецький. Андрусівське перемир'я.</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати гетьманування Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького; територіальний поділ Гетьманщини за Андрусівським перемир'ям.</p> <p>Розуміти: Гетьманщину як місце змагань за зміцнення інститутів держави і збереження державного суверенітету; поняття: «Чуднівська кампанія», «Руїна».</p> <p>Уміти: розташувати у хронологічній послідовності відомості про гетьманування Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького; показати на карті об'єкти, пов'язані із внутрішньою і зовнішньою політикою гетьманів Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького; проаналізувати зміст і визначити сутність Переяславських статей та Андрусівського перемир'я;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про гетьманування Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького. • Позначити на контурній карті об'єкти, пов'язані з діяльністю гетьманів Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького. • Укласти і представити портрет гетьмана (на вибір учителя/вчительки, або учнів/учениць).

			обґрунтувати власні судження про діяльність гетьманів Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького.	
31.		<p>Гетьман Петро Дорошенко.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Відновлення єдності Війська Запорозького.</p> <p>2. Петро Дорошенко і Дем'яна Многогрішний.</p> <p>3. Петро Дорошенко та Іван Самойлович.</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: головні дати періоду гетьманування Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича; територіальний поділ Гетьманщини за Бучачським договором, Вічним миром.</p> <p>Розуміти: умови Глухівських і Конотопських статей; політику Петра Дорошенка як спробу зберегти єдність Гетьманщини; поняття: «сердюцьке військо», «компанійці», «бунчукові товариші».</p> <p>Уміти: розташувати у хронологічній послідовності відомості про гетьманування Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича; показати на карті об'єкти, пров'язані із внутрішньою і зовнішньою політикою гетьманів Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича; обґрунтувати власні судження про діяльність гетьман Петра Дорошенка.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про гетьманування Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича. • Позначити на контурній карті об'єкти, пов'язані з діяльністю гетьманів Петра Дорошенка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича. • Укласти і представити портрет гетьмана (на вибір учителя/вчительки, або учнів/учениць).
32.		<p>Припинення існування Правобережної Гетьманщини.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Чигиринські походи.</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати чигиринських походів; відновлення полково-сотенного устрою на Правобережжі, повстання під проводом</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про події на Правобережній Гетьманщині в останній чверті XVII століття.

	<p>2. Георге Дука — останній правобережний гетьман доби Руїни.</p> <p>3. Правобережне козацтво в останній чверті XVII століття.</p>	<p>Семена Палія; Бахчисарайського договору, Вічного миру, Карловицького договору; територію відновлених на Правобережжі козацьких полків.</p> <p>Розуміти: причини припинення існування Правобережної Гетьманщини; поняття: «чигиринські походи», «Великий згін»,</p> <p>Уміти: розмістити у хронологічній послідовності події на Правобережній Гетьманщині в останній чверті XVII століття; показати на карті територію відновлених на козацьких полків; пояснити причини і наслідки Чигиринських походів; визначити фактори, які привели до припинення існування Правобережної Гетьманщини.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Позначити на контурній карті територію відновлених козацьких полків. • Обґрунтувати або спростувати судження: «Правобережна Гетьманщина в останній третині XVII століття стала місцем змагань між Османською імперією, Польським королівством і Московським царством».
33.	<p>Слобідська Україна і Запорозжя (Військо Запорозьке Низове) в останній чверті XVII століття.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Слобожанщина.</p> <p>2. Запорозька Січ у другій половині XVII століття.</p> <p>3. Господарство Запорозжя. Кошовий отаман Іван Сірко.</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: розташування Чортомлицької Січі; козацькі полки Слобожанщини.</p> <p>Розуміти: поняття: «Слобожанщина», «Військо Запорозьке Низове», «займанщина», «слобода»; причини колонізації українцями Слобожанщини; особливості організації адміністративного-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Позначити на контурній карті розташування Чортомлицької Січі та центри козацьких полків на Слобожанщині. • Укласти і представити історичний портрет кошового отамана Івана Сірка.

			<p>територіального устрою Слобожанщини; Чортомлицьку Січ як автономну і найбільш радикальну частину Війська Запорозького.</p> <p>Уміти: показати на карті розташування Чортомлицької Січі, козацьких полків на Слобожанщині; охарактеризувати адміністративно-територіальний устрій, господарське та повсякденне життя Слобожанщини і Запорожжя (Війська Низового Запорозького)</p>	
34.		<p>Гетьманщина в часи Івана Мазепи.</p> <p>Питання.</p> <p>1. Іван Мазепа: здобуття гетьманства та внутрішня політика.</p> <p>2. Зовнішня політика Івана Мазепи.</p> <p>3. Північна війна і Україна.</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати гетьманування Івана Мазепи; укладення шведсько-українського союзу; зруйнування московськими військами Батурина і Чортомлицької Січі, подій Північної війни в Україні.</p> <p>Розуміти: діяльність гетьмана Івана Мазепи як спробу забезпечити стабільність у Гетьманщині, зменшити промосковські впливи.</p> <p>Уміти: розташувати у хронологічній послідовності події періоду гетьманування Івана Мазепи; показати на карті об'єкти, пов'язані із подіями Північної війни в Україні; обґрунтувати власні судження про діяльність гетьмана Івана Мазепи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про період гетьманування Івана Мазепи. • Позначити на контурній карті об'єкти, пов'язані з діяльністю гетьмана Івана Мазепи. • Укласти і представити портрет гетьмана Івана Мазепи.

35.		<p>Гетьман Пилип Орлик. Ліквідація козацтва на Правобережній Гетьманщині.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пилип Орлик і його Конституція. 2. Похід Пилипа Орлика на Правобережжя. 3. Ліквідація козацтва на Правобережній Україні. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати гетьманування Пилипа Орлика, затвердження на козацькій раді «Пактів й конституцій прав і вольностей Війська Запорозького», ліквідації козацького устрою на Правобережній Україні.</p> <p>Розуміти: діяльність гетьмана Пилипа Орлика, кошового отамана Костя Гордієнка; причини появи і призначення «Пактів й конституцій прав і вольностей Війська Запорозького».</p> <p>Уміти: укласти хронологічну послідовність із подій періоду гетьманування Пилипа Орлика; показати на карті об'єкти, пов'язані з походом військ антимосковської коаліції на Правобережжя.</p>	<p>• Після уроку учні/учениці можуть знати: дати гетьманування Пилипа Орлика, затвердження на козацькій раді «Пактів й конституцій прав і вольностей Війська Запорозького», ліквідації козацького устрою на Правобережній Україні.</p> <p>Розуміти: діяльність гетьмана Пилипа Орлика, кошового отамана Костя Гордієнка; причини появи і призначення «Пактів й конституцій прав і вольностей Війська Запорозького».</p> <p>Уміти: укласти хронологічну послідовність із подій періоду гетьманування Пилипа Орлика; показати на карті об'єкти, пов'язані з походом військ антимосковської коаліції на Правобережжя.</p> <p>• Укласти портрет Пилипа Орлика.</p>
36.		<p>Культурне і духовне життя наприкінці 50-х років XVII–початкуXVIII століття.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Освіта і література. 2. Архітектура. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: освітні заклади, літературні та історичні твори; архітектурні пам'ятки доби; зразки образотворчого мистецтва; представників культурного життя означеного періоду.</p>	<p>• Здійснити уявну подорож до пам'яток бароко: встановити цінності і норми життя, що їх утверджували представники літератури та образотворчого мистецтва.</p>

		3. Образотворче мистецтво.	<p>Розуміти: умови розвитку культури; поняття: українського (козацького) бароко, культова оборонна архітектура; ктиторський портрет.</p> <p>Уміти: розпізнавати барокові пам'ятки в архітектурі; розповісти про здобутки в царині культури означеного періоду.</p>	
37.		Практична робота № 4. «Конституція Пилипа Орлика».	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: Конституцію Пилипа Орлика як історичне джерело.</p> <p>Розуміти: основні положення «Пактів й конституцій прав і вольностей Війська Запорозького»</p> <p>Уміти: пояснити устрій козацької держави; визначити засади, на яких мало функціонувати Військо Запорозьке; окреслити громадянські права населення.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Використовуючи додаткову літературу та інтернет-ресурси, доведіть або спростуйте тезу: «Конституція Пилипа Орлика — це оригінальна правова пам'ятка, яка вперше в Європі обґрунтувала можливість існування парламентської демократичної республіки».
38.		Узагальнення за розділом «Козацька Україна наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII століття».	Учні удосконалять свої вміння та навички складати хронологічну послідовність подій і явищ, висловлювати власне судження щодо ситуації в козацькій Україні наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII століття, діяльності історичних осіб та систематизують здобуті знання за розділом «Козацька Україна наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII століття».	

Українські землі у 20-х-90-х роках XVIII століття

39.		<p>Наступ Російської імперії на автономію Гетьманщини.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гетьман Іван Скоропадський. 2. Малоросійська колегія і наказний гетьман Павло Полуботок. 3. Гетьман Данило Апостол. Правління гетьманського уряду. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати гетьманування Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола, управління Гетьманщиною Малоросійською колегією та створення Правління гетьманського уряду.</p> <p>Розуміти: діяльність гетьманів Павла Полуботка, Данила Апостола як спроби відстояти права і вольності козацького устрою на Лівобережжі.</p> <p>Уміти: укласти хронологічну послідовність із подій періоду гетьманування Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола; довести, що політика російського царя Петра 1 характеризувалася як наступ на автономію Гетьманщини; висловити власне судження про діяльність гетьманів Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про час гетьманування Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола, Малоросійську колегію та Правління гетьманського уряду. • Укласти і представити портрет гетьманів Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола (за вибором учителя/вчительки або учнів/учениць).
40.		<p>Ліквідація Гетьманщини та козацького устрою на Лівобережжі й Слобожанщині.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кирило Розумовський — 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати гетьманування Кирила Розумовського, остаточного скасування гетьманства, козацького устрою, відновлення кріпосництва на Лівобережжі й</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про час гетьманування Кирила Розумовського, остаточного скасування гетьманства, козацького устрою, відновлення кріпосництва на Лівобережжі й Слобожанщині.

		<p>останній гетьман України.</p> <p>2. Ліквідація гетьманства та козацького устрою в Україні.</p> <p>3. Друга Малоросійська колегія.</p>	<p>Слобожанщині.</p> <p>Розуміти: причини втрати українцями державності.</p> <p>Уміти: укласти хронологічну послідовність подій періоду гетьманування Кирила Розумовського та подій, що засвідчують наступ на українську державність з боку Російської імперії; встановити причини і наслідки остаточного скасування гетьманства; висловити власне судження про діяльність гетьмана Кирила Розумовського.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Укласти портрет гетьмана Кирила Розумовського.
41.		<p>Нова (Підпільненська Січ).</p> <p>Питання.</p> <p>1. Повернення козаків у свої давні володіння.</p> <p>2. Отаманування Петра Калнишевського.</p> <p>3. Ліквідація Запорозької Січі.</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати заснування Нової Січі, отаманування Петра Калнишевського, ліквідації Запорозької Січі за наказом імператриці Катерини II.</p> <p>Розуміти: особливості функціонування та господарські практики запорожців Нової Січі; причини та результати ліквідації Запорозької Січі</p> <p>Уміти: висловити власне судження про діяльність кошового отамана Петра Калнишевського; політику імперського уряду щодо запорозьких козаків.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про створення Нової Січі, отаманування Петра Калнишевського, ліквідацію імперським урядом Запорозької Січі. • Позначити на контурній карті місце розташування Нової Січі та її адміністративний поділ. • Укласти портрет кошового отамана Петра Калнишевського.

42.		<p>Включення Кримського ханства та Північного Причорномор'я до складу Російської імперії.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кримське ханство поміж двох імперій. 2. Ліквідація кримського ханства. 3. Колонізація південноукраїнських земель. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати воєн між Російською та Османською імперіями, ліквідації Кримського ханства.</p> <p>Розуміти: місце українських земель у війнах між Російською та Османською імперіями; характер та наслідки колонізації Російською імперією Північного Причорномор'я.</p> <p>Уміти: висловити власне судження щодо політики Російської імперії у Північному Причорномор'ї і Криму.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про війни між Російською та Османською імперіями, ліквідацію Кримського ханства. • позначити на контурній карті українські землі, які увійшли до Російської імперії в результаті російсько-османських воєн. • Доведіть або спростуйте тезу: «З переходом під владу Російської імперії Північного Причорномор'я, царський уряд на власну користь обернув заселення і господарське освоєння регіону».
43.		<p>Причини й особливості гайдамацького та опришківського рухів у XVIII столітті.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Господарське життя на Правобережжі. 2. Гайдамаки. Коліївщина. 3. Буковини. Східна Галичина. Закарпаття. Рух опришків. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати Коліївщини, руху опришків під орудою Олекси Довбуша..</p> <p>Розуміти: поняття: «гайдамаки», «опришки», «Коліївщина»; причини і наслідки соціальних протестних рухів гайдамаків і опришків.</p> <p>Уміти: пояснити причини гайдамацького та опришківського рухів; обґрунтувати власні судження про ватажків селянських рухів: Олексу Довбуша, Максима Залізняка, Івана Гонта.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про рух опришків під керівництвом Олекси Довбуша та Коліївщину. • Позначити на контурній карті райони розгортання Коліївщини та руху опришків. • Укласти портрет Максима Залізняка, Івана Гонта, Олекси Довбуша (за вибором учня/учениці).

44.		<p>Поділи Речі Посполитої: зміни в становищі західноукраїнських земель та Правобережної України.</p> <p>Питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини поділів Речі Посполитої. 2. Перший поділ Речі Посполитої. Включення Буковини до складу Австрійської імперії. 3. Другий і третій поділи Речі Посполитої. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: дати включення Галичини і Буковини до Австрійської імперії, Правобережної України і Волині до Російської імперії; адміністративно-територіальний поділ, запроваджений імперськими урядами на українських землях.</p> <p>Розуміти: причини поділів Речі Посполитої та їхні наслідки для українських земель.</p> <p>Уміти: пояснити політику урядів Російської та Австрійської імперій щодо українських земель; визначити становище українських земель у складі Російської та Австрійської імперій.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внести в синхронізовану таблицю відомості про включення українських земель до Австрійської та Російської імперії внаслідок поділів Речі Посполитої; приєднання Буковини до Австрійської імперії. • Позначити на контурній карті українські землі, які були включені до Австрійської і Російської імперій в результаті поділів Речі Посполитої. • Підготуйте повідомлення на тему: «Особливості адміністративно-територіального устрою західноукраїнських земель та Правобережної України наприкінці XVIII століття».
45.		<p>Розвиток освіти і науки у XVIII столітті.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Початкова і середня освіта. 2. Спеціалізована та вища освіта. 3. Наукові знання. Григорій Сковорода. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: типи навчальних закладів на українських землях, які надавали початкову, середню, спеціалізовану і вищу освіту у XVIII столітті; галузі наукових знань та їхніх представників.</p> <p>Розуміти: особливості розвитку освіти, наукових знань на українських землях у XVIII столітті.</p>	<p>Уявіть себе учнем одного із навчальних закладів на українських землях XVIII століття. Використовуючи інтернет-ресурси та додаткову літературу, складіть розповідь за планом: назва навчального закладу; чому навчали учнів; як оцінювали знання; яка навчальна дисципліна вам найбільше сподобалася.</p>

			<p>Уміти: охарактеризувати стан освіти та наукових знань у різних українських регіонах у XVIII столітті.</p>	
46/		<p>Особливості української архітектури, образотворчого мистецтва і музики.</p> <p>Питання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Архітектура. 2. Образотворче мистецтво. 3. Музика. 	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: архітектурні пам'ятки XVIII століття; твори образотворчого мистецтва; українських композиторів XVIII століття.</p> <p>Розуміти: Особливості розвитку архітектури, образотворчого та музичного мистецтва на українських землях у XVIII столітті.</p> <p>Уміти: розповісти про здобутки української культури 20-х–90-х років XVIII століття.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Підготувати лепбук на тему: «Українське зодчество у XVIII столітті».
47.		<p>Практична робота № 5 «Козацькі літописи — цінне історичне джерело».</p>	<p>Після уроку учні/учениці можуть знати: козацькі літописи XVII–XVIII як історичне джерело;</p> <p>Розуміти: цінність літописів як історичних джерел; оцінку літописцями діяльність гетьманів і старшини щодо збереження суверенітету козацької держави.</p> <p>Уміти: визначити основні ідеї державотворення, означені літописцями, які є актуальними сьогодні.</p>	<p>Використовуючи інтернет-ресурси та додаткову літературу підготуйте повідомлення на тему: «Літопис Самійла Величка про козацьку державу».</p>

48.		Узагальнення за розділом: «Українські землі у 20-х–90-х роках XVIII століття».	Учні удосконалять свої вміння та навички складати хронологічну послідовність подій і явищ, висловлювати власне судження щодо ситуації на українських землях у 20-х–90-х роках XVIII століття, діяльності історичних осіб та систематизують здобуті знання за розділом «Українські землі у 20-х–90-х роках XVIII століття».	
-----	--	--	--	--